

el jutge no va considerar constitutives de delictes. L'excusa de l'alcalde era "un insult momentani enmig del fragor de la batalla". L'obsessió de Rus amb el professorat inclou l'universitari: en un acte de Noves Generacions, el 2004, va qualificar de "chupópteros" i de "membrillos" els mestres de la de València.

De fet, els mítings són per a Rus la millor manera de descarregar l'adrenalina. En un altre va acusar els músics de les bandes locals de ser "més rojos que un titot", uns "fills de puta" que va enviar "a tocar la figa de sa mare". I a la veïna Benigànim, fins i tot es vantà d'enganyar el poble: "Allà on no governem, hem de crear la il·lusió de fer-ho", digué, exemplificant-ho amb un episodi personal: "Vaig dir-los que duria la platja a Xàtiva i s'ho van creure! Si jo mane, duré la platja! I s'ho creuen, els molt burros! I van votar-me!" Els documents sonors pengem avui a tot de planes d'internet.

Se sent un líder –"enguany, per Nadal, no vindrà el pare Nadal, sinó el pare Rus", va reblar el desembre del 2008, en anunciar un lliurament de furgonetes per part de la Diputació–, una persona sense la qual, i així ho ha dit, "a Xàtiva encara aniríem amb burro". Se sent tan fort que va passar de ser un ultra de Zaplana a un de Camps, com qui no vol la cosa. Va lloar el primer infinitament, i ha excusat el segon fins i tot quan ha demanat disculpes: quan Camps va matisar les seues declaracions sobre el desig del socialista Àngel Luna de veure'l assassinat a una cuneta, Rus va afirmar que ell no haguera demanat perdó, "però el president és d'una altra pasta i sí que ho ha fet".

Rus mai no es fa enrere. L'any passat, quan la Diputació vetà unes imatges de la mostra "Fragments" –organitzada per la Unió de Periodistes al MuVIM– perquè feien referència al *cas Gürtel*, el president de la corporació provincial va refugiar-se en la "llibertat d'opinió" i en el fet que "les exposicions són exposicions, no política".

I això que ell és dels pocs capítosts del PPCV no tacats encara per la corrupció... Per bé que el seu cap de protocol, el dandi Rafael Betoret, sí que ho està: quan fou cap de premsa de la Conselleria de Turisme, li van regalar onze vestits, quatre americanes, uns pantalons i dos abrics que, en total, costaven 13.499 euros.

Victor Maceda

El somni d'Alfonso Rus era una Xàtiva amb el doble d'habitants i homologable a qualsevol gran ciutat. Hi ha fomentat la construcció tant com ha pogut per a arribar a 50.000, però amb prou feines sí en té 30.000. Aquesta obsessió ha despersonalitzat una vila històrica com poques.

Versalles, on comença l'horta i acaba el secà

A bans de vendre mobles i rentadores a dojo, Alfonso Rus fou promotor d'espectacles. L'afecció musical, de fet, l'ha acompanyat sempre. De ben jove ja tocava la bateria al grup local Luis XV, tota una premonició del futur que l'esperava. A 44 anys Rus va ser escollit alcalde de Xàtiva, i des d'aleshores que mira de convertir la ciutat en el seu Versalles particular. I si Lluís XV fou *el Ben Amat*, ell també s'hi sent: els resultats electorals municipals entre el 1995 i el 2007 l'omplen de raons –amb un 47%, un 58%, un 53% i un 51% dels vots a favor seu, considera que té mans lliures per a desenvolupar què vulga. És el rei.

Xàtiva és al bell mig de les comarques centrals valencianes, però el seu pes històric no va de bracet del demogràfic. Les capitals de la Ribera Alta, la Vall d'Albaida, la Safor i l'Alcoià –totes en un radi de trenta quilòmetres– superen de llarg els 30.000 habitants de Xàtiva. Alzira en té 45.000; Ontinyent, 38.000; Gandia, 80.000; i Alcoi, 63.000. De ben poc ha servit la política expansionista d'un Rus que somniava una capital de la Costera de 50.000 persones.

Amb aquesta fita, va mancomunar interessos amb la constructora Llanera, referent indiscutible del *boom* urbanístic del País Valencià abans de la crisi econòmica. Situada a només set quilòmetres de Xàtiva, el *crash* de l'empresa dels germans Gallego, l'any 2007, va escaure's de ple amb l'aturada del creixement

de Xàtiva, que els set anys anteriors havia passat de tenir 25.000 habitants a tenir-ne 30.000, sobretot gràcies a la repoblació del nucli antic amb immigrants. Avui fins i tot se situa una mica més avall d'aquesta tanca psicològica. I això que és fàcil de trobar tot de pisos i bungalows en venda de cap a cap de la població.

L'horta que fitava amb el secà i que va cantar Raimon resulta avui molt menys variada i productiva. Els tarongers i les plantacions d'all tendre gairebé monopolitzen la que encara queda. Els polígons industrials se n'han menjada molta –per bé que bona part de les naus sempre han estat buides–, i les sèquies, com més va més semblen una antigalla. El reg per goteig les ha dutes a l'abandó.

Llanera, que té la seu en un d'aquests polígons, no sols ha construït urbanitzacions diverses, sinó també aparcaments com els de les places de la Bassa i de Sant Jaume. Al primer van trobar restes arqueològiques que l'ajuntament no va voler investigar, i el segon, acabat ara fa més d'un any i amb 72 places a preu d'or –"als veïns no els importa pagar-ho", ha dit Rus–, encara no ha estat obert.

Però no sols Llanera s'ha beneficiat de la reclassificació de terrenys a Xàtiva. El Ministeri de Foment espanyol, mitjançant l'Administrador d'Infraestructures Ferroviàries (ADIF) i la immobiliària Renfurbis –dominada per Banesto i ACS–, també n'ha tret profit. Al costat de l'estació de Renfe, allà on hi havia

Amb un nucli antic únic i una situació geogràfica molt atractiva –a la falda de la muntanya i no gaire lluny de la mar–, la Xàtiva de Rus volia créixer fins a 50.000 habitants, però de moment no supera els 30.000. Dalt, a la dreta, les urbanitzacions i projectes com ara la Ciutat de l'Esport han expandit la ciutat de manera significativa. En un dels polígons industrials hi ha la seu de Llanera, paradigma de la fal·lera immobiliària ara en hores baixes. Sobre aquestes línies, el Centre Cultural de Xàtiva, un espai polivalent que completa l'oferta cultural iniciada amb el Gran Teatre, que fou la primera gran obra de l'alcalde actual. A l'esquerra, la British School, aixecada en terrenys regalats per l'ajuntament, uns privilegis que s'han estès a l'àmbit universitari: a falta d'un campus de la UV o de la UPV, Rus ha cedit durant 25 anys les dependències de l'antic institut Simarro –a baix, a l'esquerra– a la Universidad Católica de Valencia San Vicente Màrtir, dependent de l'arquebisbat. A la dreta, panoràmica de la plaça de bous coberta, amb fesomia d'ovni.

Dalt, d'esquerra a dreta, promoció d'habitatges edificada en uns terrenys requalificats per l'ajuntament amb la col·laboració de Renfe; L'aixopluc, monument adjacent dedicat a les víctimes del bombardeig franquista de Xàtiva; i el residencial La Bola, curull de cases adossades construïdes per Llanera, moltes de les quals encara són a la venda. A sota, aparadors de la botiga Russini, propietat de l'alcalde i situada en un dels xamfrans centrals de la

projectada una zona lúdica, s'aixeca ara un edifici de dimensions considerables.

Un passat en ruïna. Adjacent a la mateixa estació –i després de molts esforços per part dels sectors progressistes de la ciutat i del Consell de la Joventut local– hi ha *L'aixopluc*, un monument de Miquel Mollà que recorda els morts pel brutal bombardeig de Xàtiva que l'aviació franquista va dur a terme a la ciutat el 19 de febrer del 1939. El darrer alcalde republicà de la vila, l'asturià Jovino Fernández Díaz, va morir afusellat al cementiri de Paterna (Horta) el juliol d'aquell mateix any. L'anterior, Vicent Parra Servet, és l'avi de l'actual primer tinent d'alcalde de Rus, Vicent Parra.

En realitat, els vestigis del passat que abunden a Xàtiva no captiven especialment algú que pensa que la història va començar el 1995, quan el van proclamar alcalde per primera vegada. Amb Rus, la plaça de Sant Jaume ha perdut l'aire típicament valencià –amb font i jardinet– i s'ha transformat en una plaça dura, a més d'haver-hi estat retirat el monument a l'historiador Maravall,

àlies *Cabolo*; la casa del taquígraf Martí –amb carrer d'anomenada a València– és igualment enrunada; el carrer de la Corretgeria s'ha remodelat unes quantes vegades, i ha perdut la fesomia tradicional; les restes romanes i islàmiques, que hi abunden, són menystingudes pel consistori, que tampoc no presta gaire atenció al valuósíssim claustre de Sant Domènec ni a l'ermita de Sant Antoni, ensorrada recentment, com tampoc a l'ermita del Puig, situada als afores i amb mostres de gòtic tardà; i el convent de Santa Clara, per comptes de recuperar-lo per al poble, ha passat a mans privades. L'ajuntament havia esmerçat molts diners en la rehabilitació de la Seu, però el clergat no ho va compensar. L'alcalde tampoc no va collar-lo gens.

La primera gran obra de Rus fou el Gran Teatre. Encara que no totes les 800 cadires tenen bona visibilitat, l'obertura del local va permetre l'alliberament de l'església de Sant Domènec, que fins aleshores havia fet les funcions de teatre i que a partir d'aquell moment va perdre aquesta condició. La segona gran actuació urbanística va ser el cobriment de la

plaça de bous, una peça arquitectònica de Demetri Ribes –l'autor, entre més, de l'estació del Nord de València– que Rus volia tapar per tal que acollira tot d'esdeveniments. Els més importants que hi han tingut lloc, el concert de Julio Iglesias el 2001, el d'Elton John –la Diputació i la Generalitat van pagar 450.000 euros, el 2007– i el de David Bisbal, que va coincidir amb la Fira de Xàtiva del 2010 i que va abonar íntegrament la Diputació.

El sobrecost de la reforma del recinte taurí no ha impedit que ara Rus vulga instal·lar-hi aire condicionat. Tant se val que, a Xàtiva, els bous mai no hagen gaudit d'un gran seguiment, i en pot donar fe qui gestiona la plaça des del 2002, l'empresari andalús i ex-president del Sevilla FC José María González de Caldas, amic íntim de Rus detingut i encausat pel cas *Malaya*. Potser la intenció és que l'espai resulte més còmode a l'hora de rebre actes com el míting del PP del juny del 2007, quan Rajoy hi va felicitar el PPCV pels excel·lents resultats autonòmic i municipal. Era, alhora, la celebració de l'accés de Rus a la presidència de la corporació provincial.

població, un dels aparcaments també fets per Llanera que hi ha al nucli antic i parcel·les ermes, sense futur, a la vall de Bixquert.

Aquesta megalomania també s'ha encorrenat al centre comercial Plaza Mayor, que no ha satisfet les expectatives creades. Encara hi ha locals a la venda, i la "gran empresa" que Rus va anunciar que s'hi establiria ha estat un McDonald's. Un esperit de grandesa que es percep en una Ciutat de l'Esport encara en obres, "la millor de la Comunitat Valenciana", tot i que la piscina i la pista d'atletisme no serviran per a fer-hi competicions oficials. Una ostentació que també es palpa al Centre Cultural de Xàtiva (CCX), amb sales petites per a conferències i concerts de culte. Un voler créixer que ha dut l'alcalde a cedir gratuïtament durant 25 anys un col·legi públic vell perquè s'hi instal·le —a falta de cap campus de la UV o de la UPV— la Universitat Catòlica San Vicente Màrtir, o a regalar terrenys a la British School. Un no parar que ha malbaratat l'encant de la vall de Bixquert, el pulmó verd de Xàtiva, ple de cases adossades i de parcel·les ermes, víctimes de la depredació urbanística, primer, i de l'aturada en sec, ara.

Victor Maceda

Socarrats al quadrat

Cantants, escriptors, pintors... La fecunditat cultural de Xàtiva és notable. En canvi, el poder polític municipal viu d'esquena a tot aquest món, no en vol saber res. Alguns en parlen a continuació.

Per si no en tenien prou amb Felip V, que el 1707 botà foc a la ciutat pel fet que els seus veïns havien optat pel bàndol austriacista durant la guerra de Successió —heus ací l'origen del sobrenom *socarrats*—, els xativins contemporanis desafectes a Rus pateixen una socarrada doble. L'actual alcalde, que en cas de guanyar les eleccions del 22 de maig podrà completar dues dècades al poder, menysté de mala manera un món cultural molt i molt prolífic.

Que ho diguen a Raimon, si no. El xativí més universal pateix la marginació de Rus, que no sols no el contracta mai per a fer-hi recitals, sinó que hi té una via de finançament local: la persona que més ha popularitzat Xàtiva va trobar-se obligada a llogar el Gran Teatre amb diners de la seua butxaca, per a poder actuar-hi. Fou el maig passat, i els tres dies que va disposar del recinte les taquilles van penjar el cartell de "localitats exhaurides". "Sempre t'alegra que, malgrat les traves institucionals, hi haja gent del teu poble que t'estime", va afirmar aleshores el fill del carrer Blanc. A diferència de la Universitat de València, que l'any 2009 va lliurar-li la seua medalla, Rus no sols no l'ha homenatjat, sinó que va assegurar que desconeixia que aleshores es complien cinquanta anys d'"Al vent". I, òbviament, no va fer acte de presència a l'acte solemne de la UV, una absència que

Raimon, en unes declaracions recents a EL TEMPS [vegeu núm. 1.391] va considerar eloqüent: "Qualsevol alcalde de qualsevol poble, siguen quines siguen les idees de l'homenatjat, hi hauria anat."

Raimon i molts altres personatges de la cultura fills de la capital de la Costera van signar, mesos abans de les eleccions municipals del 2007, 300 anys després de la batalla d'Almansa, un manifest molt crític amb la gestió de Rus, titulat "Contra la destrucció de Xàtiva i pel dret a la participació ciutadana, a la defensa del nostre entorn i la nostra cultura". Hi deien que Rus semblava "entossudit a voler emular Felip V, construint una Nueva Colonia que esborre per segona i definitiva vegada la nostra identitat". "Els fons públics —asseguraven—, lluny d'invertir-se en la millora real, es malbaraten en una ornamentació de mal gust, en construccions faraòniques i fallides reformes", per comptes d'"adquirir la propietat pública dels nostres monuments". "Poc interessat per l'horta milenària, [Rus] s'interessa, en canvi, per les flors arrencades, perquè li serveixen per a justificar la instal·lació de càmeres de seguretat", reblava la carta, que també atacava "les manifestacions estranyes a la nostra identitat, com un concurs de Miss Espanya [celebrat el 2001] que objectualitzava la dona, o la desmesurada plaça de bous [...], mentre es regateja espai al conservatori".

Toni Cucarella, escriptor i bloguista reconegut, guardonat amb premis com ara el Ciutat de Badalona o l'Andròmina —el 2003, amb *Quina lenta agonía, la dels ametlers perduts* (3i4), inspirat en la decadència de Xàtiva—, fou un dels signants d'aquell manifest incendiari. De jove va comprar a Rus una bateria que ell ja no volia —"no em va rebaixar ni una pesseta, me'n va fer pagar 30.000!", ironitza—, però no tenen cap lligam més. "Ni Xàtiva no podia caure tan baix, ni ell tan amunt", diu. "Es tracta d'una persona que no és intel·ligent, però que actua sense escrúpols i que sap obrir-se espai amb els colzes... Si la dreta d'aquest país fora normal, no hi hauria gent com Rus; fins i tot a l'AIX [el partit independent que